

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

**МІЖНАРОДНІ
ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ:
НАУКОВІ ПОШУКИ
І ЗНАХІДКИ**

МІЖВІДОМЧИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ЗАСНОВАНИЙ 1991 р.

Випуск 21

Київ – 2012

Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. — Вип. 21: Міжвідомчий збірник наукових праць / Відп. ред. С.В. Віднянський. — К.: Ін-т історії України НАН України, 2012. — 408 с.

*Затверджено до друку Вченою радою Інституту історії України
НАН України, протокол № 9 від 25 жовтня 2012 р.*

Збірник наукових праць присвячено висвітленню місця й ролі України в світовому культурному просторі та актуальним питанням історії слов'янських країн і міжнародних відносин, а також окремим методологічним, історіографічним і джерелознавчим проблемам історичної науки, зокрема аналізу наукового доробку вчених Інституту історії України НАН України з новітньої історії країн Центрально-Східної Європи.

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я :

С.В. Віднянський, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України (*відповідальний редактор*);

Н.В. Кривець, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України (*відповідальний секретар*);

М.М. Варварцев, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України;

І.І. Вовканич, доктор історичних наук, професор, Закарпатський державний університет;

О.М. Горенко, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України;

О.Б. Дьомін, доктор історичних наук, професор, Одеський національний університет імені Іллі Мечникова;

Л.О. Зашкільняк, доктор історичних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка;

О.Є. Лисенко, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України;

А.Ю. Мартинов, доктор історичних наук, старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України;

О.С. Рубльов, доктор історичних наук, професор, Інститут історії України НАН України;

П.С. Сохань, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С.Грушевського НАН України.

Р е ц е н з е н т и : **В.М. Даниленко**, член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор;

В.П. Трощинський, доктор історичних наук, професор

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації.

Серія КВ № 6938

04.02.2003 р.

Збірник наукових праць зареєстровано Вищою атестаційною комісією України як фахове видання зі спеціальності «Історичні науки». — (Постанова Президії ВАК України від 14 квітня 2010 р., № 1-05/3 // Бюлетень ВАК України. — 2010. — № 5).

© Інститут історії України НАН України

© Автори

Адреса редколегії: вул. Грушевського, 4, офіс 500, Київ, Україна, 01001
тел. +380(44)279-87-04, факс +380(44) 279-63-62, e-mail:vsesvit_vid@mail.ru

International Relations of Ukraine: scientific searches and findings. — 21 Ed.: Interagency collected scientific papers / Executive Editor S.V. Vidnians'kyi. — K.: Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine, 2012. — 408 p.

Approved for publication by the Scientific senate of the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, protocol № 9, October 25, 2012

The collected scientific papers are devoted to the lighting illumination of place and role of Ukraine in the global cultural space and topical issues of the Slavic countries history and international relations and also certain methodological, historiographical and source-knowledge problems of history, particularly to the analysis of the scientific achievements of scholars of the Institute of History of Ukraine on contemporary history of East-Central Europe.

Editorial board:

S.V. Vidnians'kyi, doctor historical sciences, professor, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine (*Executive Editor*);

N.V. Kryvets', candidate historical sciences, senior researcher, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine (*Executive Secretary*);

M.M. Varvartsev, doctor historical sciences, professor, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine;

I.I. Vovkanych, doctor historical sciences, professor, Transcarpathian State University;

O.M. Gorenko, candidate historical sciences, senior researcher, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine;

O.B. Demin, doctor historical sciences, professor, I.I. Mechnikov Odessa National University;

L.O. Zashkil'nyak, doctor historical sciences, professor, Ivan Franko National University of Lviv;

O.E. Lysenko, doctor historical sciences, professor, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine;

A.Yu. Martynov, doctor historical sciences, senior researcher, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine;

O.S. Rubliov, doctor historical sciences, professor, Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine;

P.S. Sokhan', corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, doctor historical sciences, professor, M.S. Hrushevsky Institute of Ukrainian Archaeography and Source Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine;

Reviewers: **V.M. Danylenko**, corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, doctor of history, professor;

V.P. Troshyns'kyi, doctor of history, professor

Certificate about governmental registration of publishing means of mass information
Series "KV" № 6938 04.02.2003

The collected scientific articles are registered by the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine as professional scientific publication in «Historical Sciences». — (Decree of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine, April 14, 2010 as entry № 1-05/3 // Bulletin of Higher Attestation Commission of Ukraine. — 2010. — № 5).

© Institute of History of Ukraine
of the NAS of Ukraine

© Authors

Address of the editorial office: 4, M. Hrushevs'koho, office 500, Kyiv, Ukraine, 01001.
Tel. +380(44)279-87-04, fax +380(44)279-63-62, e-mail: vsesvit_vid@mail.ru

ЗМІСТ

ДО 65-ЛІТТЯ ВІДДІЛУ ІСТОРІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

Степан Віднянський. Новітня історія країн Центрально-Східної Європи у наукових працях співробітників Інституту історії України НАН України..... 9

УКРАЇНА В СВІТОВОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Наталія Бацак. Іноземні неогоціанти у розвитку комерційних зв'язків українських чорноморських портів (перша третина XIX ст.)..... 37

Наталія Кривець. Діяльність німецьких учених в Університеті св. Володимира у XIX ст. 53

Віра Білоус. Громадівець Олександр Стоянов і Грузія: подвижництво в царині народознавства, націєзбереження та економічного поступу (друга половина XIX ст.) 69

Микола Варварцев. Іспанія та іспанці в українських рецепціях другої половини XIX — початку XX ст. 89

Владислава Піскіжова. Роль родини Драгоманових-Шишманових в українсько-болгарських зв'язках (кінець XIX — перша половина XX ст.)..... 110

Оксана Іваненко. Міжнародні зв'язки Харківського університету на початку XX ст. 127

Тетяна Катаргіна. Проблеми збереження культурної спадщини національних меншин України (міжнародний аспект)..... 145

Сергій Кот. Українсько-німецькі відносини щодо повернення та реституції культурних цінностей (1991–2012 рр.)..... 162

З ІСТОРІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Олександр Кравчук. Інкorporація німецькомовних земель «корони св. Вацлава» до складу ЧСР (1918–1920 рр.)..... 181

Олена Ващенко. Поправка «Джексона-Веніка» у контексті торговельно-економічних відносин США та України 198

Фаррух Зейнал оглу Агазаде. Україна в ОБСЄ: двадцять років участі у розв'язанні актуальних міжнародних проблем..... 213

Ганна Чубай-Федоренко. Проблеми транскордонного співробітництва України в умовах розширеного Європейського Союзу 228

Вікторія Вдовиченко. Взаємозв'язок атлантизму та європеїзму у зовнішній політиці Італії (1992–2001 рр.) 244

Інна Нечаюк. Сучасні критичні погляди на майбутнє європейської інтеграції 266

ПРОБЛЕМИ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА

<i>Євген Бевзюк.</i> Мовне питання як модус чеського національного відродження (кінець XVIII — перша третина XIX ст.)	281
<i>Ірина Стрикун.</i> З історії перетворення Мінська на столицю Білорусі (1900–1920 рр.).....	295

МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

<i>Андрій Мартинов.</i> Українська історична ідентичність у загальноєвропейському контексті: спільні риси та особливості	314
<i>Олег Горенко.</i> Європейські ідеали і пострадянський ідеалізм як чинники української трансформації	332
<i>Євген Пугач.</i> Чеська й словацька історіографія про міфи з історії словацької нації	352
<i>Антоніна Наюк, Оксана Черевко.</i> Ірландська Республіка та Європейське Економічне Співтовариство: історіографія становлення взаємовідносин (кінець 1950-х — 1980-ті роки).....	370
<i>Валентина Годлевська.</i> Засоби масової інформації як джерело з вивчення процесу консолідації демократичного режиму в Іспанії (1982–1996 рр.).....	391
<i>Відомості про авторів</i>	406

CONTENTS

COMMEMORATING THE 65-ANNIVERSARY OF DEPARTMENT OF HISTORY OF INTERNATIONAL RELATIONS AND FOREIGN POLICY OF UKRAINE OF THE INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE

Stepan Vidnians'kyi. The Contemporary History of East-Central Europe in Scientific Papers of the Members of the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine..... 9

UKRAINE IN THE WORLD CULTURAL SPACE

Nataliya Batsak. Foreign Merchants in the development of commercial ties of Ukrainian Black Sea ports (the 1st Third of 19th Century)..... 37

Nataliya Kryvets'. The Activity of German Scientists at the University of St. Volodymyr in the 19th Century 53

Vira Bilous. The Member of Kyiv Hromada Oleksandr Stoyanov and Georgia: Selfless Devotion in the Ethnology Field, Preservation of the Nation and Economic Advancement (Second Half of the 19th Century)..... 69

Mykola Varvartsev. Spain and the Spaniards in Ukrainian Receptions of the Second Half of the 19th — Early 20th Centuries..... 89

Vladyslava Piskizhova. The Role of Drahomanov and Shyshmanov Families in Ukrainian-Bulgarian Relations (Late 19th — Early 20th Centuries) 110

Oksana Ivanenko. Kharkiv University's International communications in the Early Twentieth Century 127

Tetiana Katarhina. The Preservation Problems of Cultural Heritage of National Minorities of Ukraine (International Dimension)..... 145

Serhiy Kot. Ukrainian-German Relations Regarding Retrieval and Restitution of Cultural Values (1991–2012's)..... 162

FROM HISTORY OF INTERNATIONAL RELATIONS

Oleksandr Kravchuk. Incorporation of German-speaking lands of «The Crown of St. Václav» into Czechoslovakia (1918–1920's)..... 181

Olena Vashchenko. The «Jackson-Vanik» Amendment in the Context of Trade and Economic Relations Between the United States of America and Ukraine..... 198

Farrukh Zeynal oglu Agazade. Ukraine in the Organization for Security and Cooperation in Europe: Twenty Years of Participation in Solving of Current International Problems 213

Hanna Chubai-Fedorenko. The problems of cross-border cooperation of Ukraine under the conditions of enlarged European Union 228

Victoria Vdovychenko. The Dialectics of Atlanticism and Europeanism in the Foreign Policy of Italy (1992–2001's) 244

Inna Nechayuk. Modern Critical Views on the Future of European Integration / Diplomatic Academy of Ukraine Ministry on of Foreign Affairs of Ukraine 266

SLAVONIC STUDIES

<i>Eugene Bevziuk.</i> The Linguistic Issue as a Modus of Czech National Revival (the End of 18th — First Third of the 19th Century).....	281
<i>Iryna Strykun.</i> From the History of the Transformation of Minsk to the Capital of Belarus (1900–1920's).....	295

METHODOLOGY. HISTORIOGRAPHY. SOURCES

<i>Andriy Martynov.</i> Ukrainian Historical Identity in the All-European Context: Generalities and Features.....	314
<i>Oleg Gorenko.</i> European Ideals and Post-Soviet Idealism as the Transformation Causes of Ukraine.....	332
<i>Eugene Pugach.</i> Czech and Slovakian Historiography About Mythes from the History of the Slovak Nation.....	352
<i>Antonina Nayuk, Oksana Cherevko.</i> Republic of Ireland and the European Economic Community: Historiography of Relationship Formation (late 1950's–1980's).....	370
<i>Valentyna Hodlevs'ka.</i> Mass Media as the Study Source of the Consolidation Process of the Democratic Regime in Spain (1982–1996's).....	391
<i>Information about the authors</i>	406